

BASLAWISH KLASST OQIWSHILARGA MATEMATIKANING YURETIWDE XABAR TEKNOLOGIYALARINING ORNI

Nurmatov Shadibeg Bayramklichevich

Ajiniyaz atidagi NMPI 70110401 - Talim
ham tarbiya teoriyasi ham metodikasi (Baslawish
talim) qanegeligi 1-kurs magistranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15665711>

Annotatsiya: tezisde baslawish klass oqiwshtarining matematika panine bolgan qiziqiwshiligin asiriw, baslawish klass oqiwshtarining intellektual iskerligin kushaytiw.

Gilt sozler: informatsiya texnologiyalar, intellektual iskerlik, sabirsiz itibar, audiovizual uskeneler.

Mektep oqiwshtarining intellektual iskerligi ham boleik pikirleniw iskerligin jaratiwga bagdarlangan oqiwshtin jumisi jana texnologiyalardan kei paydalanidini oqiwshtarlarning intellektual iskerligi, qiziqiwshiligi ham jaratiwshtinligin osiriw ahmiyetke iye esaplanadi. Oqiwshtarlarning intellektual iskerligin osiriwge bagdarlangan oqiwshtin jumisinde magliwmatlar texnologiyalaridan paydalanib baslawish klaslarda ahmiyatga iye esaplanadi. Hazirgi zaman sabaqlarinda jamiyettin osiw darejesine ilayiq ozlestiriw kerek bolgan magliwmatlarning manisi jana de artadi. Sonin ushin da informatsiya texnologiyalari oqitiwda kei kolemlilik paydalanib zaruriyati artadi. Mektep ham turmis tajiriybesinen kozge taslangani siyaqli, baslawish klass oqiwshtarida *qalenmegen itibar* kushli boladi. Itibardin bul turi oqiwshtina itibarın sol bir zatqa uzaq waqitlap jıynawga erk bermeydi. Kompyuter programmlarında dawis, suwret, tekst, forma, hareket ham animatsiyalar kishi jasli mektep oqiwshtinining itibarının birdeyligin saqlawga jardem beredi. Informatsiya texnologiyalari balanın informatsiyani az waqit ishinde tez ham kei kolemlilik ozlestiriwine, uyretiletuwin magliwmatlarga tupten aqil jetiriwine, natijjede, aqil jetkiziw hadiyesinin (itibar, pikirleniwin, kabul etiwiniin) jaratiwshtinligi pikirleniwin joqarilanıwı shart etip alinadi. Informatsiya texnologiyalari oqitiwshtinining oqiwshtarlarga ozlestirgen malumotlarni korsetip tusindiriwine kei mumkinshilik jaratadi. Mekteplerde audiovizual qurallarının (kompyuter, videotexnika, lazer tayaqshaları, televizor, interaktiv taxta, DvD, SD, ham tagi basqa) jardemi menen oqitiwdin hazirgi zaman usıllarınan (otiletuwin tema menen bagliq multimedia tanısuvi, video korinisleri tamasha qiliw, doretpelerdi tiılaw ham tagi basqa) kei paydalaniladi. Informatsiya texnologiyalarının quralların sabaqtin turli dawirlerinde (jana tema otiwde, otilgenlerdi bekkemlewe, otilgenlerdi takirarlawda) paydalana alamız.

Oqiwshtin magliwmatlari oqiwshtinda intellektual iskerlik bulagi bolgan terein qiziqiwshiligi biliwim kerek degen boljawdi qayta tiklewi kerek. Baslawish klass oqiwshtarining informatsiya texnologiyarining qurallarının jardeminde algan magliwmatı adetiy sabaqtan algan magliwmatınan bir neshe ese kop bilim aladi. Sebebi jana texnologiyalarga tayanagan, adewir magliwmatı ozinde jıynaagan kompyuter programmlarında sekuntda onlagan forma sawlelenedi. 2-klass matematika sabağınan 100 ishindegi sanlardı hawada qosiwga ham ayırıwga tiyisli kompyuter tanistiriwı (prezentatsiyani) usınıs etemiz. Oqiwshtinlar inteaktiv taxtada yamasa oz kompyuterlerinde berilgen misallardi tez atqarip, shıqqan juwaptı tiyisli hatriplerdi tomendegi ketekshege korsetilgen sanlardin astında tiyisli ketekshege jaylastiradi. Natijjede, oqiwshtin shınıgiwdı tuwrı atqarsa, ozbek xalıq ertekleriniin bas qaharmanınıin atı koz

aldığa keledi. Baslawish klass oqıwshılarınıń intellektual iskerligin kúsheytıwde informaciya texnologiyalarından paydalanıwdıń múmkinshilikleri tómendegilerden ibarat.

-informaciya texnologiyaları baslawish klass oqıwshılarınıń oqıw jumısında olardıń intellektual iskerligine tásir etetuǵın pikirleniwiniń, yatta qalıwınıń, itibarınıń, iybeliniń artıwın sáwlelentiredi, nátiyjede, intellektual iskerlikti jedellestiredi;

-oqıwshılarda uyreniletuǵın maǵlıwmatlarǵa bolǵan qızıǵıwshılıqlarınıń jaratılıwına túrtki boladı ;

-oqıwshılarda ózbetinshe islewi, erkin ósiwini jaratadı;

-baslawish klass oqıwshılarında sabaqtı ózlestiriwge hám bir zattı úzliksizligin táminlewge járdem beredi;

-sabaqta gruppamenen hám ózbetinshe jumıstı nátiyjeli jaratıwǵa múmkinshilik jaratadı;

-oqıwshılardıń jaratıwshańlıq múmkinshiligin asıradı, olardıń oqıw máselelerine jaratıwshańlıq tayınlıǵına túrtki boladı.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. E.E. Jumayev, "Boshlang'ich matematika nazariyasi va metodikasi"? Toshkent "Turon-iqbol", (2010)
2. M.O. Xudoyberganov, "Axborot texnologiyalari va jarayonlarni matematik modellashtirish" o'quv qo'llanmasi (2002)
3. M. Tojiyev, K. Mamadaliyev, "Matematika o'qitish texnologiyalari va loyihalash" (2024)
4. S.I. Qulmamatov, M.Sh. Sultonova, "Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash, xususan, matematika darslarida interfaol usullar va raqamli resurslardan foydalanish" (2022)